ئەدەبىيات بېتى

ھۆسەيىن قادىر ئىسلامى

كەلدۇق

كىم دەۋەت كەلدى بىزلەرگە قازاقىستان ھۆكۈمەتتىن،
بۇ دەۋەتنى قوبۇل ئەيلەپ، زىيارەتكە تەكلى كەلدۇق.
ئىستىقلالنى قولغا ئالدى، قازاق، قىرغىز بىلەن ئۆزبېك،
قېرىنداشلارنى تەبرىكلەپ، مۇبارەكلەپ كىشىلى كەلدۇق.
قازاق، قىرغىز، ئۆزبېكلەر ئۇيغۇر بىلەن بىر تۇققان،
ئۇزاقتىن بېقىپ دوستنى قۇچاقلاپ سۆيگىلى كەلدۇق.
زىيارەت ئۈستىدە كۆردۇق، مۇھاجىر كۆپ ۋەتەندىشنى،
كۆز يېشىدىن ئاقتىلار قان ياش، ئۇنى سۈرتمەك ئۈچۈن كەلدۇق.
ئۇزاق ھىجرەتتە يۈرگەن دىل سۇنغان، ئۈمىد ئۈزگەن،
كۆڭۈللەرگە نۇر ئەيلەپ، ئۈمىد ئوت ياققىلى كەلدۇق.
يەتتە ئەسىر زۇلۇم ئىچرە بولۇپ ۋەيرانە سەرگەردان،
يۈرەك باغرى كاۋاپ بولغان قېرىنداش كۆرگىلى كەلدۇق.
قازاق، قىرغىز ئېلىدۇر، ئۇيغۇر ئېلى بىرلە يان خوشنا،
ۋەتەننىڭ ئاب ھاۋاسىدىن نەپەسلەر ئالغىلى كەلدۇق.
يىراق يۇرتنىڭ بۇ يېنى يان - يۈرەكلەر ئىزتىراپ ئەتتى،
تارالماق ئاتى كۆز ياشلار، پىغانى تۆككىلى كەلدۇق.
دۇئا - قىلدۇق خۇدايىمغا، «قۇتۇلدۇرغىن زۇلۇمدىن» دەپ،
ئەزەلنىڭ قادىر ئىگىسىدىن مەدەت، سائادەت تىلىگىلى كەلدۇق.
خۇدايىنىڭ رەھمى يەتمەسمۇ، خىتاينىڭ زۇلمى يۈتمەسمۇ؟
قاچان بولغاي ئىسلاق ۋەدەڭ، بۇنى بىلمەك ئۈچۈن كەلدۇق.
باشتا شىكلار يوقاپ يۈتتى، خىتايغا ھەم نۆۋەت يەتتى،
خىتاي بىزلەرنى كۆپ ئەزدى، بۇ ئىشقا ھەم جاۋاب كەلدۇق.
خىتايلار رەھىمدىن ئاشتى، ئۇلار ۋاقتى يېقىنلاشتى،
جاھاننىڭ ئەھلىنى بىز بىرلە بېشارەت بەرگىلى كەلدۇق.
مۇھاجىر ۋەتەندىشلار، كۆزۈمىزدە ئاتلىنىپ چاتتى،
ئۇلار دەرھال روھقا قوشۇپ، ئالقىش كىشىلى كەلدۇق.
ياشىسۇن خىتايلارنى «يۇرتىدىن قوغلايمىز!» دەپ،
قوللارغا ئاياق ئىلىپ، ئۇرۇغ قوغلىغىلى كەلدۇق.
بۇ يۇرت بىزنىڭ، ۋەتەن بىزنىڭ، بۇتۇن بايلىقلىرى بىزلەر،
قولىمىزدا تارىخى مۇجىمەت، شۇنى كۆرسەتكىلى كەلدۇق.
خىتاي زالىملىرى كەتمەي، خوجايىن بولماق ئىستەيدۇ،
مەڭگۈ كەتمەس بۇ يۇرتتىن، تىركىلىپ كۆرگىلى كەلدۇق.
بۈگۈن ھۆرلۈك زامانىدۇر، ھوقۇقسىز قالمىدى ھېچكىم،
خىتايلار ئىچىدە تىلەپ تەتە، ئۇنى ئۆز ئىچىگە بىتقىلى كەلدۇق.
بۇ دۇنيا بۈيۈك ئەنسىزدۇر، زۇلۇملار داۋامى ئەتمەكتەدۇر،
بۇ شۇنداق ئىللەت ئاخىر، شۇنى ئاچقىلى كەلدۇق.
قىسمى مەن - مەن دىگەن كىشىلەر، ئۆزى ۋەيران بولدى ئاخىر،
خىتاينى ئەھدىمىز ئەتمەكتەدۇر، بۇنى بىلدۈرگىلى كەلدۇق.
خىتايلارنىڭ كۆزى كورمۇ، نېچۈن كۆرمەيدۇ ماسكۋانى،
كۆزۈپ يەتتى كۈرەش ھەم بۇنى ئەسلەتكىلى كەلدۇق.
ئۇلاردىن ئىبرەت ئالماي، خىتاي زۇلمى داۋام ئەتسە،
خۇدا يەرگە يېقىپ جازا بېرىپ، بۇنى ئەسلەتكىلى كەلدۇق.
خىتايلار ئۈلۈشەر دائىم، ھەقىقەت ئىشىگە تىلەرنى،
يەنە ھەددىن ئاشتى - دەپ، ئاگاھلاندۇرغىلى كەلدۇق.
نابۇت ئەيلىدى يىلىنىز بۇزۇقلارنى، توغۇت جەڭ ...
ئاتا قارىتىنى يادىما! - دەپ قولغا ئۇرغىلى كەلدۇق.
لوبنۇر «داشاب بومبا»، كۆزەل يۇرتۇم خاراب قىلدى،
يوقاتقىن بۇ ئەپەلنى دەپ، يولىنى توسقىلى كەلدۇق.
ھەجەپ ۋەھشى ئىكەن دۈشمەن، نەلەت ئالدىنى بىلمەيمىز،
بۇ تەكۋىل خەلقى ئالەمگە، سىزنى ئاچقىلى كەلدۇق!
خىتاينىڭ زۇلمىدىن بىزگە يورۇق دۇنيا قارا بولدى،
كۆزى كۆرمەس دۇنياغا يۈزى كۆرسەتكىلى كەلدۇق.
قۇدۇرلۇق ئاچچىق ئۇيغۇرلار، بۇتۇن دۇنياغا ئەرز ئەتتى،
ئاڭلىمىغان دۇنياغا ئۇنى ئاگاھلاندۇرغىلى كەلدۇق!
خىتاي ئەمەلىي دۇنيانى يۇتۇپ يۇتماقچى ئىستەيدۇ،
ئەقىللەرنى قىلىپ ئاگاھ، كۆزىنى ئاچقىلى كەلدۇق!
خىتاي پالاك [illegible]،
ئىبرەت ئالمىدى دۇنيا، ئۇنى ئەسلەتكىلى كەلدۇق.
يەر ئايلىنىپ ئادەتتى ئەيلەمىش، زالىملارغا زاۋال بەرمەك،
خىتايلارغا زاۋال ئەيدى، مۇنى ئەيلەتكىلى كەلدۇق.
قىسمىسى بىزلەردىن ماقۇل بىدىڭ [illegible]،
بۈگۈنكى ئەھدىمىز قوتۇلماس - دەپ، ھەركىم كىشىلى كەلدۇق.
يورۇقلۇق ئەيدى، مىللىتىم ئالغا! ئۈمىدسىز بولما ئەزمە رەگىز،
قوتۇلماق پەيتى كەلدى! - دەپ بېشارەتنى ئېلىپ كەلدۇق!

1993 - يىل، ماي. ئالمۇتا - مەككە.

سابىت ئۇيغۇرى

روھلارغا خىتاب

ئەي، ئۇيغۇرۇم، شائىرلىرىڭ كۆيمۇ نېسىڭ، داغلىغان،
بەشەرىيەت ئاسمىنىدا يۇلتۇز بولۇپ پارلىغان؛
كۆز ئەشلەر زەردە ئاياغا ئاستىن يېڭى قەلب جىسمىنى،
بالىشتا قىلىچ چۈشكەندىمۇ نىدا قىلىپ ئاغلىغان.
شائىرلارنىڭ بېشى - ئابدۇقادىر ئەزىزى،
بىرىنچى بوپ خەلقىمىزنى مەرىپەتكە باشلىغان.
ئۇ ئاتاڭنىڭ ۋارىسى ئىدى، ئابلىز مەخسۇمى،
ئەللىك يىل زىندان ئىچىدە يا تىمىز ھېچ يانمىغان!
يالغۇز تاغ پەرزەنتى ئىدى، ئابدۇخالىق ئۇيغۇرى،
قىلىچ بىلەن چاپقاندىمۇ «ئازات تىلەك!» دەپ توۋلىغان!
قوتلۇق شەۋقى - جامالىدىن نەزەرە ئۇرغان ئىكەندى،
يادۇزدۇ دۈشمەن ئۇت قويۇپ ئۆلتۈردى ئۇنى بىئامان.
خۇددى چاقماق قەدەك چېقىپ ئۆتكەن مۇتەللىپ شائىرىڭ،
جاھانغا تونۇلسىمۇ، دۈشمەنگە تەسلىم بولمىغان!
لوتپۇللانىڭ سەپدىشى، دوستى ئىدى بىلال ئەزىز،
بىللە يۈرۈپ، بىللە ئۆلتى، زورىمىغا يالقۇن چاققان!
ئابدۇرېھىم ئەيسا ئىدى، ئىشىنىڭ دەرتىدىن بولبۇلۇڭ،
دۈشمەنگە يىر بەرمىدى، جانىنى بەردى - ئاقتى قان!
يازغۇچىلار ئىچىدە مەرتەۋە ئىشەتتە بولدى، نىم شېھىت،
چۈنكى دۈشمەن ئالدىدا باش ئەگمىدى مەرتە ئوغلان.
ئاشۇ مەرتلەر ئوغلانلىرىنىڭ ھەممىسى شائىرلارم ئىدى،
جەمئى قەلەمىن، ھەم ئەدەبىيلەر جۇرئەتلىك قىلغان ساھىپ قىران!
ئاغزىدا ۋەتەن بولۇر، ۋەر بولۇش - ئەنە شەھەمدىن،
ۋەتەن ئۈچۈن جان بېرىپ كەچ كۆزنى يەرگە تاشلىماق ئەمەس.
ئەرزىمەن ئاتاق - ئىشق ئىكەن تەپتىلىدۇ، ئۇنىڭ قالار،
لوتپۇللادەك مەرتلىك بىلەن شېھىت بولۇپ ئۆلمەك ئەمەس!
ئازات تىلەك! - دەپ، توغۇ كۆتۈرۈپ، خىيالى توغۇق كارۋان،
قاتارىدىن جەڭچى بولۇپ، زۆرۈك كۆتۈرۈپ ماڭماق ئەمەس.
پارلىغان ئاتا قەلبىنى، ۋەتەن، مىللەت بەختىگە،
ئۆلۈم كەلسە تارىخ يىتىن، ئۇنى قارشى ئالماق ئەمەس!
ئېھ، ئۇيغۇرۇم، نەتەكەن بۈگۈن شۇنداق مەرتلىرىڭ؟
جان باقار، بىچارە جانلار ھەپ تىنچ ئاتىنى ئۇرۇندى.
زۆرۈر كەتتە ئوت بولمىسا، ۋەتەن تامغى «ئۇلۇغ چىلاپ»،
ئۇلۇغ يەنە ۋەتەن دەرد ئەستىرىنى، دەرىندى؟
«ئۇيغۇر ئېلى بولغان ئەمەس، خەن ئېلى بولغان» - دەپسە،
نەچچە قەلبى، بىزلەر بۇنىڭ تەشۋىقاتىنى قوللىدى.
بەزىلىرى ئالغى ۋەزىرنىڭ دوستلىقى دېگەن سۆز تىزىپ،
مىللىتىمنىڭ شانۇ - شەرەپلىك تارىخىنى بۇلغىدى!
بىرسى: «مازارىدۇرلۇق ئىشىڭ» - دەپ يازدى يازغان باشتىن قويۇپ،
بىرسى: «مازارىدىنلىك ئىستىدە تۇرغىنىم ئەبەدىل!» - دەيدى،
بىرسى چىقتى «ئازات زامان» باغرىشنى ۋەيرانىپ،
بىرسى - «كۆكتىن ئەدە بولسا، تىنچ ئىدىكەن جەننەت» - دەيدى!
بىرسى چىقتى «ئۇلۇق خەنسۇ خەلقىنىڭ مەدھىيە»سى قۇيۇپ،
بىرسى «جۇڭگو - ۋەتىنىم» - دەپ، ئۆز يىمىگە كۆرۈن كەلدى.
بىرسى «ئۇيغۇرلار» كىتابىدىن ئىسپات «يۈز ئۈن» ھاتا،
بىلمىگۈچىنىڭ يانى ئېسىپ «بىزنىڭ تىللەر»نى قارغىدى!
يەنە بىرسى خوجىنقا يا خىتايغا بولماق ئۈچۈن،
مەيدانلاردا يىڭ قىلغان ئەمگەكچى ئىسمەت ھاڭ بىلدى!
بىرسى - بىرسىدىن قىلسىغاي، خىتايغا يەنە ئىسلىپ،
رەزىللىشىپ دۈشمەنلەرنىڭ ئاپىتىنى ئايلىدى!
ئەي، ئۇيغۇرۇم، بىز چاماندا خاتىلىك سىياسەت كۆرۈپ،
خۇددى بىشتەك ئۆلۈمىش ھەممە ياقنى قاپلىدى!
ئىشۇ يار داماس يا ئەھلى ئەۋلات لىرىكىنى لەنەتلەش،
ئۇيغۇر ئېلى بولدى مەھكۇم، زۇلۇمىدىن قۇتۇلالمىدى.
ئازات تىلەك! - دەپ قايتىدىن مەرتە، چىققان ئەرلەر يەلەك تۇرۇپ،
ئارىدىن ئاتىش چىقىپ، دۈشمەنگە ساتتى ئارىنى!
مەن تىلەيتتىم، يەنە يۈز يەنە چىقسۇن كۈچلۈك بورىن،
ئۇشبۇ ئاتىلار بارىدۇر دوزاق ئىچىدە ئاتىسىدى!
ئەي، شېھىتلار روھلىرى، بۈگۈن كېلىپ زالىمنى بوغ،
زالىملارغا ياردەم ئەتكەنلەرنىمۇ ئۇنى بوغ!
ئاتىلارنىڭ ئەلگە مۇزەككەر دېمەي دوغمىغا ئاسىق بولۇپ،
يازغانىش تويىغان ئاشۇ جان باغا شائىرنى بوغ!
ھەقىقەتكە كۆز يۇمۇپ، ئاقنى «قارا» دەپ جۆيلىگەن،
ئىلمىنىڭ ئاتا ئىسىملىرى - بىنومۇس «ئالىم»نى بوغ!
كىرىپ بىلىپ، ۋەتەنىگە بىر تەۋەككۈل نىسبەتكە،
ئارقىدىن پىچاق ئۇرغان، قارا دىل قاتىلنى بوغ!
ئاتى تالىق، ھەقىقەت قوزغالمىش، ئۇيغۇنىدى دۇنيا ئەللىرى،
تىنچىن ئۇيغىنى نىسپىنى، ئەلنى بوزغان قاتىلنى بوغ!
ئەگەر بىز قىلسۇن باقا: بۇ تەكەببۇر ئاتىلارغا ئۆلۈم،
سەن ئىنسى ئەيدى جەبىرىلى كېلىپ، قەھرىڭ بىلەن ساتقۇننى بوغ!

* * *

1993 - يىل. ئالمۇتا.

يەنە بىر خۇش خەۋەر

بۇ يىل نويابىرنىڭ 20-21-كۈنلىرى گېرمانىيىنىڭ ميۇنخېن شەھىرىدە شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى ئىتتىپاقىنىڭ نۆۋەتتىكى 4-يىغىنى بولۇپ ئۆتتى.

تەكلىپ بويىچە ئەنجۇمەنگە گېرمانىيە، گوللاندىيە، شىۋېتسارىيە، تۈركىيە، قىرغىزستان ۋە باشقا مەملىكەتلەردە ئىستىقامەت قىلىۋاتقان ئۇيغۇر جەمئىيەتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى قاتناشتى. تىبەت تەرەپتىن ھەم ئىچكى موڭغۇلىيە تەرەپتىنمۇ ۋەكىللەر كېلىپ قاتناشتى. يىغىندا تەشكىلىي مەسىلىلەر مۇزاكىرە قىلىنىپ، 9 كىشىدىن تەركىب تاپقان رەھبىرىي ئورگان سايلاندى. رەھبىرىي ئورگانغا ئۇيغۇرلاردىن: ئەركىن ئالىپتېكىن، سولتانماخمۇت قەشقەرىي ۋە نۇرمەھەممەت كەنجىۋلەر سايلاندى.

رەھبەرلىك ئورگانىنىڭ يېنىدا يەنە سىياسىي مەسلىھەت كېڭىشى قۇرۇلدى. كېڭەش رەئىسلىكىگە ئەيسا يۈسۈپ ئالىپتېكىن، مۇئاۋىن رەئىسلىكىگە دالاي لامانىڭ ئاكىسى - پروفېسسور نوربۇ تەيىنلەندى. كېڭەش ئەزالىقىغا ئۇيغۇرلاردىن: ھۇسەيىن قارى ئىسلامى، ئابدۇقادىر ئەخمەدىي، غولام ياختا، زىيا سەمەدىي، ھاشىر ۋاھىدىي، يۈسۈپبەگ مۇخلىسى، سېيىتجان ئىششىق، مۇزەپپەر قۇربان ۋە ئەخمەت ئىگەمبەردىلەر سايلاندى.

يىغىننىڭ ئاخىرىدا ئىتتىپاقنىڭ خىتابنامىسى ئېلان قىلىندى. مەزكۇر خىتابنامىدا: «شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ بىرلەشمە كومىتېتى - بۇ خەلقلەرنىڭ مىللىي ئازادلىق كۈرىشىنىڭ بىرلەشمە فرونتى» - دەپ كۆرسىتىلگەن.

بۇ بىرلەشمە كومىتېتنىڭ مۇنتىزىم ئالىي ئاپپارات خىزمەت يولىدىكى ئىش-ھەرىكىتىنى قىزغىن قوللايمىز. ئۇيغۇر - تىبەت - موڭغۇل خەلقلىرىنىڭ مىللىي مۇستەقىللىكىنى قولغا كەلتۈرۈش يولىدىكى كۈرەشتە ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىپ، بىرلىكتە كۈرەش قىلىشقا تەييارمىز.

بىز تۆۋەندە ئىتتىپاق بىرلەشمە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئەركىن ئالىپتېكىننىڭ ھاشىر ۋاھىدىيغا ئەۋەتكەن خېتى ھەم يىغىندا ئېلان قىلىنغان خىتابنامىنى دىققىتىڭلارغا ھاۋالە قىلىۋاتىمىز.

***

ھۆرمەتلىك ھاشىر ۋاھىدىي!

1993-يىلى نويابىرنىڭ 20-21-كۈنلىرى گېرمانىيىنىڭ ميۇنخېن شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى ئىتتىپاقىنىڭ نۆۋەتتىكى 4-يىغىنىدا بۇ ئىتتىپاقنىڭ مەسلىھەت كېڭىشى ئەزالىقىغا سايلانغانلىقىڭىزنى ئۆزلىرىڭىزگە مەلۇم قىلىمەن.

يىغىننىڭ ئەنگلىچە قەلەمگە ئېلىنغان يەكۈنىنى، ئېلىنغان قارارلىرى ۋە ئىتتىپاقنىڭ تۈزۈلۈش ئورگانلىرىغا سايلانغان كىشىلەرنىڭ تىزىمىنى تەرجىمە قىلىپ، يېقىندا ھەر بىرلىرىڭىزگە تەقدىم قىلىمىز.

يېڭى ۋەزىپىڭىزدە مۇۋەپپەقىيەتلەر تىلەپ، ئىتتىپاقنىڭ بۇندىن كېيىنكى پائالىيەتلىرىنىڭ تېخىمۇ ئۈنۈملۈك بولۇشى ئۈچۈن زور ھەسسە قوشىدىغانلىقىڭىزغا ئىشىنىپ، سىزلەرگە سالامەتلىك تىلەيمەن.

ھۆرمەت بىلەن:

شەرقىي تۈركىستان، تىبەت ۋە ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى ئىتتىپاقى ئىجرائىي كومىتېتىنىڭ رەئىسى:

ئەركىن ئالىپتېكىن.

***

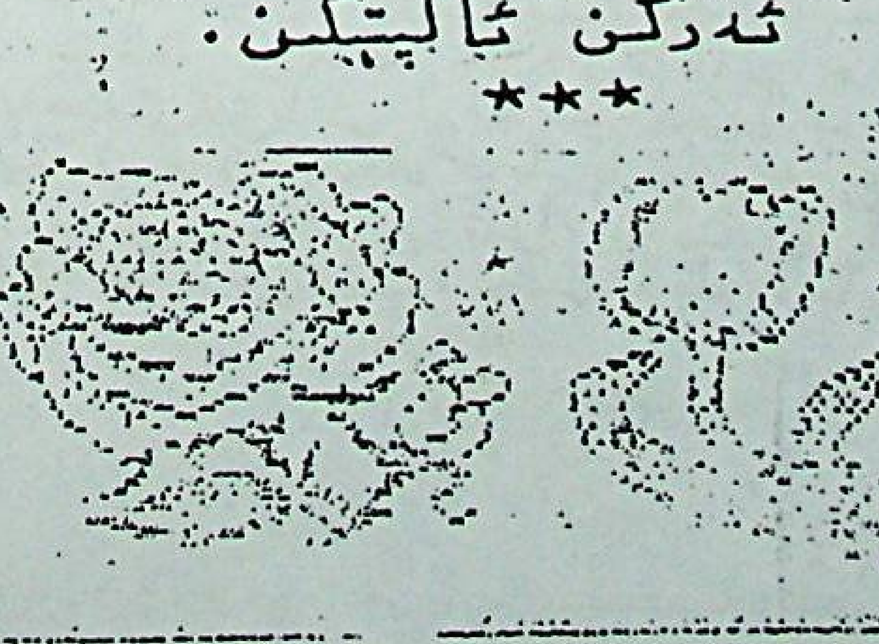

ميۇنخېن خىتابنامىسى

(1993 - يىل 11 - ئاينىڭ 20 - ۋە 21 - كۈنلىرى گېرمانىيىنىڭ ميۇنخېن شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى بىرلەشمە كومىتېتى يىغىنى خىتابنامىسى)

شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ بىرلەشمە كومىتېتى - بۇ خەلقلەرنىڭ مىللىي ئازادلىق كۈرىشىنىڭ فرونتى. بۇ تەشكىلات، بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ نىزامنامىسىدە كۆرسىتىلگەن كىشىلىك ھوقۇق ۋە مىللەتلەرنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش پرىنسىپلىرىغا ۋە بۇ ھەقتىكى بارلىق خەلقئارالىق ھۆججەتلەرگە ھەمدە دېموكراتىيىگە ھۆرمەت قىلىدۇ!

بىرلەشمە كومىتېت، شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى ئارىسىدىكى تارىخىي ۋە مەدەنىي مۇناسىۋەتلەرنىڭ مۇستەھكەملىكىنى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئامارىتى ئاستىدا بىرلىكتە تارتقان زۇلۇم ۋە ئىسكەنجە نەتىجىسىدە، بۇ خەلقلەر ئارىسىدا كۈچلۈك بىر ئىتتىپاق قىلىشنىڭ شەكىللەنگەنلىكىنى ۋە بۇ خەلقلەرنىڭ ئازادلىق ۋە ھۆرلۈككە بولغان ئورتاق ئارزۇسىنىڭ كۈچىيىۋاتقانلىقىنى جاكارلايدۇ!

شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى بۇ مۇقەددەس ئارزۇ - ئارمانلىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن تارىخىي پۇرسەتلەردىن پايدىلىنىشنىڭ زۆرۈرلۈكىنى كۆزدە تۇتۇپ، بىرلىك - ئىتتىپاقلىق روھى بىلەن ھەرىكەت قىلىپ كېلىپ، ھەم مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا ئېلىپ بېرىۋاتقان كۈرەشلىرىنى كۈچەيتىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ.

بىرلەشمە كومىتېت، شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ مىللىي مۇستەقىللىق كۈرەشلىرىنى كۈچەيتىش بىلەن بىرگە، ئۆز ئارا سىياسىي، ئىجتىمائىي ۋە باشقا ساھەلەردىكى ھەمكارلىق ئورنىتىشنى تۇرغۇزۇپ چىقىش زۆرۈر دەپ قارايدۇ. بۇ خىل ھەمكارلىق، يىراق كەلگۈسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بۇ رايونلارنىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. بۇ خىل شەكىلدىكى ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش ۋە جانلاندۇرۇش ئۈچۈن ھەممىۋى بىرھەمكارلىق كۆرۈپچى قۇرۇلدى.

بىرلەشمە كومىتېت، لوپنۇردىكى ئاتوم - يادرو سىناقلىرى، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە تۇپراقلىرىغا كۆچمەن يۆتكەلىۋاتقانلىقى، يادرو قالدۇقلىرى، تەبىئىي بايلىقلارنىڭ تالان - تاراج قىلىنىشى، يىلدىن - كۈندىن - كۈنگە ئېشىۋاتقان مۇھاجىرەتتىن قاتتىق ئەندىشە قىلىدىغانلىقىنى ئالاھىدە تەكىتلەيدۇ. شۇنداقلا، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ پائالىيەتلىرى يالغۇز بىرلەشمە كومىتېتقىلا ئەمەس، بەلكى، باشقا دۆلەت ۋە مىللەتلەرگە، جۈملىدىن ئوتتۇرا ئاسىيا جۇمھۇرىيەتلىرى، پاكىستان، ئافغانىستان ۋە ھىندىستان، بىرما ئارىسىغىمۇ تەھدىت دەپ ھېسابلايدۇ.

خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ نوپۇس يۆتكەش ۋە تۇغۇت چەكلەش ئارقىلىق يۈرگۈزۈۋاتقان ئاسسىمىلياتسىيە سىياسىتى، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنى ئۆز ۋەتىنىدە ئازسانلىق مىللەتكە ئايلاندۇرۇشقا قويماقتا. شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ سىياسەتلىرىنى، بىز ئۈچ تەرەپ خەلقلىرىنى تۈپ يىلتىزىدىن يوق قىلىش سىياسىتى دەپ قارايدۇ!

شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ كۈرىشى، مىللىي ئازادلىق ۋە دېموكراتىيىنى قولغا كەلتۈرۈش كۈرىشى بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ مىللىي ئازادلىق ھەرىكەتلىرىنى تېررورىزمنىڭ ئىپادىسى دەپ خەلقئارا تەسىرىنى يوق قىلىش ئۈچۈن ئۆز تەشۋىقاتلىرىدا ئىلگىرى سۈرگەندەك، كونا ھاكىمىيەت تۈزۈملىرىنى قايتىدىن بەرپا قىلىش ۋە پادىشالىق، شۇنداقلا فېئودال ھاكىمىيەت قۇرۇشنى قەتئىي مەقسەت قىلمايدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ!

بىرلەشمە كومىتېت، دۇنيا جامائەتچىلىكىنى شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ تىنچلىق يولى بىلەن ئېلىپ بېرىۋاتقان مىللىي مۇستەقىللىق ۋە دېموكراتىيە ئۈچۈن قىلغان ھەققانىي كۈرىشىنى ھىمايە قىلىشقا ۋە قوللاشقا دەۋەت قىلىدۇ، شۇنداقلا، خىتاي دېموكراتلىرىنى كەلگۈسىدە دوستلۇق ۋە ھەمكارلىشىشنىڭ ئاساسىنى قۇرۇش ئۈچۈن، شەرقىي تۈركىستان، تىبەت، ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرىنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش ۋە مىللىي مۇستەقىللىقنى قولغا كەلتۈرۈش ھوقۇقىنى ئېتىراپ قىلىپ، بۇ خەلقلەرنىڭ كۈرىشىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەشكە چاقىرىدۇ!

«شەرقىي تۈركىستان - تىبەت - ئىچكى موڭغۇلىيە خەلقلىرى بىرلەشمە كومىتېتى»

1993 - يىلى 11 - ئاينىڭ 21 - كۈنى